

*Матеріали наукової Інтернет-конференції
молодих вчених, аспірантів та студентів*

*Раціональне використання
біоресурсів та охорона
навколишнього середовища*

17 - 19 березня, Херсон

ЗМІСТ

Секція «ВОДНІ БІОРЕСУРСИ ТА АКВАКУЛЬТУРА»

Бер-Тамосєв Л.О., Корнієнко В.О. АНАЛІЗ ГЕОГРАФІЧНОЇ МОРФОЛОГІЧНОЇ МІНЛИВОСТІ ПРОМИСЛОВИХ СТАД ЛЯЦА АКВАТОРІЙ ПІВДНЯ УКРАЇНИ	8
Гончарова О.В., Марченко М.А. УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ КОРОПА В ПОЛІКУЛЬТУРІ З ЕЛЕМЕНТАМИ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ	11
Гончарова О.В., Фєронов Д.Ю. ШЛЯХИ РОЗВИТКУ РИБНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЗМІНИ КЛІМАТУ	14
Жицький О.В., Гончарова О.В. ОПТИМІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КАРТИ ВИРОЩУВАННЯ КОРОПА В ПОЛІКУЛЬТУРІ ДЛЯ ЗАРИБЛЕННЯ АКВАТОРІЙ ЖИТТЄЗДАТНОЮ МОЛОДДЮ	17
Завадський І.В., Корнієнко В.О. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРОМИСЛУ ЛЯЦА ДНІПРОВСЬКО-БУЗЬКОЇ ГИРЛОВОЇ ОБЛАСТІ	19
Завадський О.В., Корнієнко В.О. ВІКОВА СТРУКТУРА СТАДА КАРАСЯ ДНІПРОВСЬКО-БУЗЬКОЇ ГИРЛОВОЇ ОБЛАСТІ	21
Зубрицька Ю.О., Корнієнко В.О. МОРФОМЕТРИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУДАКА ДНІПРОВСЬКО-БУЗЬКОЇ ГИРЛОВОЇ ОБЛАСТІ	25
Іванова Е.А., Коржов Є.І., Забутній В.А., Ковальчук А.Г. ОГЛЯД ПОШИРЕННЯ ОСНОВНИХ ІНВАЗІЙНИХ ВИДІВ РИБ КАТЕГОРІЇ «ШКІДЛИВІ ВИДИ» НА ТЕРИТОРІЇ ПОНИЗЗЯ ДНІПРА	27
Коржов Є.І., Філіппов А.Б., Чуприна Д.О., Олексєнко В.О. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ІНВАЗІЙНИХ ВИДІВ РИБ КАТЕГОРІЇ «КОРИСНІ ВИДИ» НА ТЕРИТОРІЇ ПОНИЗЗЯ ДНІПРА	31
Корнієнко В.О., Бажан А.А. РИБНИЧО-БІОЛОГІЧНЕ ПІДРУНТЯ ОСВОЄННЯ ПЛЕНГАСУ В АЗОВСЬКОМУ МОРІ	35
Матковський Є.С. Гончарова О.В. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОЩУВАННЯ <i>CLARIAS GARIEPINUS</i>	37
Мельничєнко С.Г. ВОДНІ БІОРЕСУРСИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	40
Оліщук О.В., Миронов С.В., Рудя Д.М. ПЕРЕДУМОВИ ЗМІНИ ВИДОВОГО РІЗНОМАНІТТЯ ІХТІОФАУНИ ПОНИЗЗЯ ДНІПРА	42
Топчий О.А., Гончарова О.В. ОПТИМІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ ВИРОЩУВАННЯ ТИЛЯПІЇ ТА КУЛЬТИВУВАННЯ МАЛОПОШИРЕНИХ ПЕРСПЕКТИВНИХ ОБ'ЄКТІВ АКВАКУЛЬТУРИ	46

РИБНИЧО-БІОЛОГІЧНЕ ПІДРУНТЯ ОСВОЄННЯ ПІЛЕНГАСУ В АЗОВСЬКОМУ МОРІ

В.О. Корнієнко - к.с.-г.н., доцент, Херсонський ДАЕУ

А.А. Бажан – здобувач вищої освіти, Херсонський ДАЕУ

Сировинною базою рибної промисловості України використовуються близько 140 видів океанічних, морських, прісноводних промислових гідробіонтів та об'єктів аквакультури. В 1996 році близько 83% видобутку водних об'єктів Україною складав океанічний промисел в економічних зонах інших держав та в відкритому океані, близько 7% - вилов морських та напівпрохідних риб в Азово-Чорноморському басейні, приблизно 8% - продукція прісноводної аквакультури і близько 2% - промисел на внутрішніх водах. При цьому основу морського українського промислу складав саме азовський. Азовське море завжди було одним із самих унікальних басейнів Світового океану, яке характеризувалося найбільш високим рівнем біологічної продуктивності. Середня рибопродуктивність моря в минулому була в десятки разів більше середніх показників по Світовому океану і в сучасності складає 7000-7200 кг / км².

Головне місце в промислі водних об'єктів в морі традиційно займали напівпрохідні риби: лящ, судак, тараня, рибець, і значно меншою мірою деякі прохідні риби: осетрові, оселедцеві, шемая. На жаль активне гідробудівництво та зарегулювання Дону і Кубані греблями ГЕС в середині минулого сторіччя наряду із масштабним забрудненням річкових систем викликало суттєве погіршення загального екологічного стану Азовського моря. Найбільший негативний антропогенний вплив спостерігався у прибережних ділянках моря, що зумовило різке падіння запасів донних риб і особливо бичкових, досить вимогливих до стану навколишнього середовища. Погіршення умов існування риб, неконтрольований промисел в період нерестової міграції та нересту, ріст антропогенного навантаження не тільки обумовили стрімке падіння запасів основних промислових придонних видів риб моря, але й спричинили погіршення якісного складу іхтіофауни. В складі промислової іхтіофауни чисельно та біомасово почали переважати дрібні оселедцеві – хамса та тюлька, а роль цінних промислових видів зменшувалася, у тому числі і кефалевих.

Зменшення чисельності азовських кефалей, які наприкінці 80-х років минулого століття відігравали незначну роль в промислі, викликало і погіршення загального стану акваторії. В морі почали накопичуватися донні органічні залишки, які надходили із прісними водами, спостерігалось утворення зон із низьким вмістом розчиненого у воді кисню. Для активного використання донної органіки необхідно було різко збільшити щільність популяцій кефалевих в морі, але технологія штучного їх відтворення на той час була недосконалою.

Саме в той період було прийняте рішення продовжити роботи по акліматизації далекосхідної кефалі – піленгасу, розпочаті іще у середині

минулого століття Б.Н Казанським. Далекосхідний акліматизант піленгас в останні роки став основним промисловим об'єктом Азово-Чорноморського басейну. Загальний вилов в Азові в 2004 році складав 6152 т. Розширюються роботи по використанню його у складі поликультури в різних водоймах. У кінці минулого століття піленгас об'єкт акліматизації і аквакультури став промисловим видом. Акліматизація піленгаса в Молочному лимані Азовського басейну проводилася з 1977 по 1984 рік поетапно аквакультуральним методом. Акліматизація починалася від цьоголітків до "умовних" вплідників, перевезених з Японського моря в Молочний лиман, з подальшим вирощуванням маткового стада в умовах сажалок, ставкових і в лимані. Розроблялася уперше у світі біотехнологія розведення, від отримання і інкубації ікри, личинок, сеголетков в ставках і зарибнення ними Молочного і інших лиманів.

На початку 80-х років в Молочному лимані була сформована штучно псевдопопуляція різновікових риб. У ставах і лимані передбачалося перше статеве дозрівання на четвертому році життя. Проте дозрівання спостерігалось лише до IV стадії зрілості, далі наставала атрезія гонад. Очевидно, екологічні умови нересту в новому ареалі не відповідали генетичним вимогам виду, закріпленим спадково в нативному ареалі завдяки "хомінгу". Руйнування "хомінгу" і завершення гаметогенезу почалося з 1982 р. із стимулюванням гонадотропними гормонами самиць. Як гормони використовували гіпофізи ляща. Перший досвід заводського розведення виявився невдалим і усі дослідні самиці були випущені в лиман. Потім щорічно дослідні самиці випускалися в лиман для нересту. Не виключено, що ці самиці могли дати перше потомство, поклавши початок відтворенню в природних умовах Молочного лиману. Від покоління 1982 р. було вперше отримано промислове повернення. З 1984 р. співробітники НДІ Азовського моря дуже успішно використовували гіпофізи піленгаса і синтетичні гормони для заводського розведення. З цих пір систематично отримували потомство і випускали в лимани: Молочний, Давидовській, Утлюкский.

Наприкінці 90-х років минулого століття піленгас успішно натуралізувався в Азовському морі. Сплеск його чисельності співпадав по часу із початком XXI століття, а пізніше його запаси почали природно зменшуватись згідно повній натуралізації виду. Ці коливання чисельності відповідно відображалися на головних біологічних показниках популяції, які змінювалися послідовно, але планомірно.

Все це викликає необхідність постійного моніторингу стану азовської популяції піленгасу, детального, ретельного вивчення окремих рис його біології із метою застосування отриманих даних при формуванні заходів, направлених на раціоналізацію використання запасів.